

cipibus christianis propositum : ut pace atque concordia inter illos omnes teque in primis tuosque hostes conciliata, depositisque privatis inimiciis, publice communique consensu hosti victori ac fortunæ dulcedine ebrio, opes viresque nostras omnes coniunctas atque consociatas opponamus. Atque id quidem nos, si sæpe alias, ut dixi, et tibi et reliquis rebus frustra et sine ullo usu proposuimus : est certe ea re tarditateque nostra factum, ut idem Turca et antea non unos suos hostes, et nunc Ismaelem ipsum, qui unus ei ex non christianis imminerebat eratque reliquis, debellare atque proterere, imperiique sui fines longe lateque promovere, opesque suas multo et firmiores ad se defendendum, et ad nos aggrediendos, explicatiores paratioresque reddere sane potuerit. Qui nobis rerum eventus quam sit formidabilis, nemo non videt. Quod si nunc etiam non audiemur, aut potius si liberator noster Christus, qui nos per vicarium suum alloquitur, atque ad populos remque publicam suam tuendam impellit, non audietur, dicamne an taceam? locus iamque tot peccata nostra corrigendi segnitiei sarcienti nullus dabitur : unusque omnes exitus, una clades atque interitus manebit. Gliscit namque malum serpitque in dies latius, et vires horis prope singulis ita sumit, ut si paululum præterea præstolabimur, ac nosmet ipsos, quemadmodum adhuc quidem fecimus, nostris ipsorum viribus conteremus, spes iam nobis auxilii atque præsidii nulla reliqua sit futura. Quamobrem, per illam te baptismatis tui sacram salutaremque undam, qua te christianum es professus, perque tuum Imperatoris nomen, quod te apud omnes nationes vere magnum et venerandum facit oro, abs teque præcibus omnibus peto et quaeso, ut quando tu omnium christianorum regum principem geris, primus etiam odia inimicitiasque tuas, quas cum christianis populis exeres, deponas : proque animi tui magnitudine pacem, si non qua utilius, certe qua

148 facilius fieri potest conditione cum tuis hostibus in eas, omnesque moræ causas plane rejicias, ne per te cuiuspiam stetit videri possit, quominus Christianæ Reip. Turcarum gladiis ac furori propositæ in tempore succurratur. Id vel officii tui, propter quod Reipub. Christianæ plus quam cæteri debes, vel tui regni causa facere te oportet, ne tuos etiam aliquando populos, si obdormieris, ea ipsa imminens omnibus illuvies atque perniciēs trahat. Deinde tuo ut nomini atque gloriæ consulas, ne te eum locum tenente, quem tenes, ulla insignis Christianæ Reip. nota atque calamitas inuratur. Demum etiam ut reliqui tuo se exemplo reges ad id faciliores præbeant. Non enim

vereor, cum tu unus nostris fidelibus monitis obtemperaveris, quisquam omnino ut sit Ecclesiæ senatusque consilii hac in re communique periculo adversaturus : ut nostra hæc in Turcas profectio, quam dies atque noctes cogitamus, necessitasque ipsa nobis suadet, parari celerius atque commodius possit. Quemadmodum quidem te facturum, quæ tua semper fuit pietas atque prudentia, sane confido. Reliquum est, ut valetudini tuæ servias : a qua tibi non recte esse, permoleste tuli. Quanquam quidem cum has literas dabam, sperabam te convaluisse : iam enim erat febricula illa levior, qua tentabare. Salvebis igitur a nobis omnibus, et valebis.

Datæ Romæ III Novembris M.D.XIV, anno secundo.

PETRUS BEMBUS.

*Exemplum litterarum regis Poloniae ad regem 149
Hungariæ et Bohemiæ.*

Serenissimo principi et domino Vladislao Dei gratia. Hungariæ, Bohemiæ etc. regi, marchioni Moraviæ, germano suo carissimo ac honorabili, Sigismundus eadem gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae etc. dominus et hæres, salutem et fraterni ac individui amoris atque omnis felicitatis perpetuum incrementum.

Serenissime princeps et domine, germane noster carissime ac honorabilis.

Post proditam arcem nostram Smolensko, hostis noster, longe insolentior quam antea factus, ausus est polliceri sibi, quod facile posset iam exuere nos omnibus terris Russiae quas in hoc dominio habemus. Verum, postquam nos per fluvium Berezynæ exercitum nostrum traduximus, nimia eius audacia repente recedere et labi coepit ; victus est enim primo particulari prælio 28 Augusti per nostros milites, et itidem calendis Septembris ; ex utroque prælio captivi insignes nobis adducti, multi vero occisi, et id omne ad huius belli summam pertinere in primis videbatur. His enim quasi præludiis animi nostrorum militum accensi ultro cruebant in pugnam. Nos vero in præsentissima Dei clementia et causæ nostræ iustitia considerandam maximam de certa iam victoria securitatem nobis pollicebamur. Procedente deinde exercitu nostro et appropinquante castris et stationibus hostium, repente omnes eorum copiae retrocesserunt ultra Boristenem. Quas noster exercitus dropere insequutus et fluvium ipsum Camersi, tunc